

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 การศึกษาสถานภาพการผลิตสินค้าเกษตรบนพื้นที่สูงของโครงการหลวงและประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มพื้นที่ศึกษา โดยมีรายละเอียดของข้อมูลที่จะรวบรวม ดังนี้

3.1.1 ตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรบนพื้นที่สูงของโครงการหลวง

3.1.2 รวบรวมข้อมูลปริมาณผลผลิตและราคาของสินค้าเกษตร ในกลุ่มผัก และกลุ่มดอกไม้ตามขอบเขตการศึกษา ย้อนหลังจำนวน 6 ปี (ขึ้นอยู่กับชื่อจำปีของข้อมูลบนพื้นที่สูงของโครงการหลวงและประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ประเทศจีน และมาเลเซีย)

3.1.3 การสัมภาษณ์เบื้องต้นจาก เจ้าหน้าที่โครงการหลวง เกษตรกร ผู้ค้าและผู้นำเข้าสินค้าเกษตรในกลุ่มผักและดอกไม้ศึกษา เพื่อทราบว่าสถานการณ์เบื้องต้น และนำข้อมูลข้างต้นมาหารือร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงเพื่อคัดเลือกประเภทของสินค้า

ทั้งนี้ สินค้าที่ทำการศึกษาในกลุ่มของผักได้แก่กะหล่ำปลีและแครอท ส่วนกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับและเบญจมาศ ทั้งนี้เนื่องจากกะหล่ำปลี กุหลาบ และเบญจมาศมีปริมาณการผลิตบนพื้นที่สูงจำนวนมากและพบว่ามีการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านในปริมาณมากอย่างต่อเนื่อง ขณะที่แครอทจะสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของการนำเข้าในปริมาณมากขณะที่การผลิตบนพื้นที่สูงมีจำนวนที่น้อย

3.2 การประเมินผลกระทบของสินค้าเกษตรจากประเทศเพื่อนบ้านที่ส่งผลกระทบต่อผลิตผลบนพื้นที่สูง โดยมีรายละเอียดของข้อมูลที่จะรวบรวม ดังนี้

3.2.1 สัมภาษณ์เชิงลึกกับหน่วยงานภาครัฐ โครงการหลวง สำนักงานจังหวัด การตรวจเกษตรฯ และด่าน (ในพื้นที่ที่มีการนำเข้าสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน) ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลในข้อ 3.1) นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ตามแบบจำลองอุปสงค์ในบทที่ 2 เพื่อประมาณการอุปสงค์สินค้าเกษตรที่ทำการศึกษาและคำนวณความยืดหยุ่นของอุปสงค์ประเภทต่างๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่นำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน

เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูลในสินค้าที่มีการศึกษาจึงสามารถทำการวิเคราะห์ได้เฉพาะอุปสงค์ต่อกะหล่ำปลี ในส่วนของสินค้าแครอท ทำการประมาณผลกระทบของสินค้าแครอทนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านโดยอาศัยแบบจำลอง Error Correction Model ส่วนสินค้าเกษตรอื่นๆ จะทำการวิเคราะห์แนวโน้มเพื่อให้เห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการนำเข้ากับปริมาณผลิตผลบนพื้นที่สูง

3.3 การเสนอแนะแนวทางในการปรับตัวของเกษตรกรเพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบของสินค้าเกษตรจากประเทศเพื่อนบ้านและสถานการณ์การแข่งขันโดยมีรายละเอียดของข้อมูลที่จะรวบรวม ดังนี้

3.3.1 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ที่จะนำมาใช้ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เกษตรกร สำนักงานพาณิชย์จังหวัด โครงการหลวง และนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสำรวจภาคสนาม ตลอดจนการสังเคราะห์ข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยทำการวิเคราะห์สภาวะ

แวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด (SWOT Analysis) ที่จะนำไปสู่การหาแนวทางในการปรับตัวของเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสินค้าเกษตรจากประเทศเพื่อนบ้านและสถานการณ์แข่งขันตามกรอบแนวคิดของ TOWS Matrix ดังภาพที่ 3.1

3.3.2 นำแนวทางในการปรับตัวที่ได้มาระดมความคิดเห็นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้แนวทางฯ มีความสมบูรณ์มากขึ้น *หมายเหตุเนื่องด้วยข้อจำกัดของข้อมูล การวิเคราะห์ผลกระทบเชิงปริมาณจะใช้ข้อมูลของกลุ่มสินค้าที่ศึกษา

	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
โอกาส (Opportunity)	SO Strategy การเพิ่มการผลิต การเกษตรสหกรณ์ การรวมกิจการ	WOStrategy การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาตลาด การปรับปรุงประสิทธิภาพ
อุปสรรค (Threat)	STStrategy การขยายสู่ตลาดโลก การเพิ่มบริการแก่ลูกค้า	WTStrategy การร่วมทุน/สร้างพันธมิตร การลดต้นทุน การเลิกผลิต/เลิกกิจการ

ภาพที่ 3.1 TOWS Matrix

3.4 สถานที่ดำเนินการวิจัย

3.4.1 ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

3.4.2 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักปลัด ทบ.พาณิชย์จังหวัด เป็นต้น

3.4.3 ตลาดค้าส่งผัก และผลไม้ที่สำคัญของไทย เช่น ตลาดสี่มุมเมือง ตลาดคลองตลาด รวมถึงแหล่งจำหน่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ตารางแนวกที่ 6 ปริมาณการนำเข้าทุเรียนของประเทศไทยจากประเทศเพื่อนบ้าน จำนวนการเดือน ระหว่างปีพ.ศ. 2553 – 2558

(หน่วย: กิโลกรัม)

ปี	ประเทศ	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
2553	ทั่วโลก	43,426	50,260	44,765	42,925	50,669	49,133	47,730	48,653	49,964	52,080	66,947	59,916
	จีน	43,417	49,966	44,760	42,925	50,469	49,133	47,730	48,653	49,879	52,076	66,947	59,910
	เวียดนาม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2554	ทั่วโลก	65,950	53,887	57,360	59,640	61,275	60,470	55,630	71,283	63,167	56,234	57,318	72,450
	จีน	65,950	53,620	57,260	59,640	61,275	60,470	55,625	71,130	63,044	55,990	57,318	72,450
	เวียดนาม	-	-	-	-	-	-	-	-	100	159	-	-
	มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2555	ทั่วโลก	203,291	96,371	144,527	164,747	107,210	93,856	86,713	93,521	80,935	94,205	84,151	125,369
	จีน	203,279	95,850	144,522	164,249	107,192	93,746	86,699	93,485	80,869	94,114	84,133	125,291
	เวียดนาม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2556	ทั่วโลก	119,234	119,922	106,692	91,562	60,805	45,922	59,628	52,677	51,525	54,011	61,446	67,079
	จีน	119,166	118,700	106,185	91,362	60,737	45,900	59,341	52,196	51,082	53,088	60,757	65,598
	เวียดนาม	-	-	-	2	25	14	93	51	142	206	449	393
	มาเลเซีย	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2557	ทั่วโลก	43,202	49,871	66,294	52,821	60,322	61,241	53,338	51,381	54,076	65,579	64,629	66,152
	จีน	38,661	41,382	63,399	51,005	58,149	58,608	50,607	45,923	53,038	63,662	61,933	59,606
	เวียดนาม	371	720	190	306	356	325	342	278	230	371	314	396
	มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2558	ทั่วโลก	69,816	76,494	66,086	67,906	63,516	61,895	55,658	58,451	56,231	60,269	81,610	83,955
	จีน	62,271	65,957	66,310	66,886	62,695	60,151	53,694	54,886	52,282	56,797	78,326	80,324
	เวียดนาม	505	419	479	474	663	599	437	392	413	484	482	536
	มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา: Trade Map (2016)

ตารางแนกข้อที่ 7 ปริมาณการนำเข้าและส่งออกของประเทศไทยจากประเทศเพื่อนบ้าน จำนวนรายเดือน ระหว่างปีพ.ศ. 2553 – 2558

(หน่วย: กิโลกรัม)

ปี	ประเทศ	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
2553	ทั่วโลก	-	-	-	-	4,890	12,876	-	-	400	-	-	-
	จีน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	เวียดนาม	-	-	-	-	4,890	12,876	-	-	400	-	-	-
	มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2554	ทั่วโลก	-	700	-	9,756	8,064	-	2,160	6,480	4,061	3,291	3,155	4,515
	จีน	-	700	-	-	-	-	-	-	4,040	3,220	3,155	4,115
	เวียดนาม	-	-	-	9,756	8,064	-	2,160	6,480	-	-	-	-
	มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	400
2555	ทั่วโลก	7,287	750	-	2,048	12,216	6,114	6,969	4,406	275	1,240	970	1,070
	จีน	2,910	-	-	-	3,611	-	-	-	-	360	-	-
	เวียดนาม	3,860	450	-	2,048	8,605	6,114	6,969	4,401	275	880	970	1,070
	มาเลเซีย	517	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2556	ทั่วโลก	3,408	4,275	4,949	2,035	1,805	566	3,260	3,165	431	6,290	9,232	6,726
	จีน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	เวียดนาม	3,408	4,275	4,949	2,035	1,805	566	3,260	3,165	301	6,290	9,232	6,726
	มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	130	-	-	-
2557	ทั่วโลก	13,939	18,945	24,888	30,089	30,296	12,307	18,675	21,549	7,469	5,143	6,237	8,815
	จีน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	เวียดนาม	13,939	18,945	24,888	30,079	30,296	12,276	18,675	21,549	7,469	5,143	6,237	7,588
	มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2558	ทั่วโลก	14,461	8,003	8,812	6,575	14,392	11,817	55,490	134,949	109,404	103,214	145,977	213,717
	จีน	1,440	1,360	2,560	2,989	6,670	6,440	5,460	6,880	6,880	7,900	10,951	9,310
	เวียดนาม	11,874	6,588	6,222	3,063	8,741	655	514	930	459	426	303	188
	มาเลเซีย	-	-	-	526	971	1,982	46,055	126,466	101,685	95,287	134,717	204,178

ที่มา: Trade Map (2016)

ตารางผนวกที่ 8 ปริมาณการนำเข้าและส่งออกของประเทศไทยจากประเทศเพื่อนบ้านจำแนกเป็นรายเดือนระหว่างปี พ.ศ. 2553 - 2558

(หน่วย: กิโลกรัม)

ปี	ประเทศ	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
2553	ทั่วโลก	406,560	288,086	574,001	1,500,103	1,448,026	6,043,359	2,782,562	4,112,861	5,257,233	6,446,553	4,100,324	2,153,611
	จีน	252,840	172,436	247,586	191,187	192,806	795,848	424,228	1,109,989	1,391,865	1,135,273	686,028	748,531
	ลาว	153,700	109,300	326,400	1,308,900	1,255,200	5,247,300	2,158,300	3,002,800	3,864,000	5,310,800	3,413,400	1,404,300
2554	ทั่วโลก	1,095,329	499,253	953,146	3,087,712	3,843,117	9,767,535	7,079,390	4,868,923	4,650,930	4,738,747	3,222,086	2,326,899
	จีน	480,829	216,241	418,571	1,482,310	1,952,632	2,710,836	953,890	1,485,899	2,462,620	2,818,223	1,528,815	895,194
	ลาว	614,500	283,000	530,300	1,604,800	1,890,100	7,054,100	6,121,900	3,483,000	2,186,600	1,920,670	1,693,000	1,429,300
2555	ทั่วโลก	1,014,364	1,412,478	996,306	1,973,216	4,209,975	10,855,822	10,486,207	7,662,769	6,644,121	8,139,834	7,095,744	9,078,448
	จีน	599,659	955,338	711,768	791,402	2,350,657	4,368,217	5,588,384	3,448,029	2,237,507	3,415,138	3,083,332	7,089,637
	ลาว	413,800	457,100	281,200	1,172,600	1,859,100	6,487,100	4,897,500	4,213,700	4,206,300	4,724,000	4,008,900	1,987,900
2556	ทั่วโลก	4,992,086	2,682,520	3,161,001	3,681,659	5,565,523	10,634,259	12,097,591	7,077,716	6,672,549	7,765,733	7,069,231	6,099,002
	จีน	4,331,435	2,300,908	2,623,046	2,074,662	3,168,025	5,676,779	7,065,199	4,832,570	3,610,435	4,840,091	4,006,117	3,374,522
	ลาว	649,900	381,400	537,100	1,606,500	2,396,400	4,956,900	5,032,200	2,244,600	3,057,400	2,925,500	3,062,800	2,724,100
2557	ทั่วโลก	2,958,986	2,354,914	3,688,763	4,449,106	8,357,490	11,231,862	10,931,193	7,051,574	7,543,052	6,623,223	6,817,471	6,047,220
	จีน	2,241,749	1,445,012	2,377,932	3,303,328	7,131,459	7,204,836	6,051,843	5,900,423	6,566,489	5,571,555	4,670,932	4,662,552
	ลาว	716,600	909,700	1,310,600	1,145,600	1,225,800	4,023,800	4,879,200	1,151,100	976,500	1,051,600	2,145,900	1,384,200
2558	ทั่วโลก	3,759,967	2,546,345	3,180,836	4,996,668	7,633,891	12,394,913	12,300,325	10,391,064	8,572,531	10,372,239	9,782,412	6,505,154
	จีน	3,438,081	2,372,786	2,740,714	3,289,093	4,984,616	6,781,100	9,655,450	8,230,349	5,738,990	7,023,986	5,331,260	4,089,017
	ลาว	321,700	173,200	438,600	1,705,700	2,648,400	3,612,000	2,644,200	2,160,100	2,833,400	3,347,500	4,449,900	2,412,900

ที่มา: Trade Map (2016)

ตารางผนวกที่ 9 ปริมาณการนำเข้าและส่งออกของประเทศไทยจากประเทศเพื่อนบ้าน จำนวนการขอเปิด ระหว่างปีพ.ศ. 2553 - 2558

(หน่วย: กิโลกรัม)

ปี	ประเทศ	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
2553	ทั่วโลก	3,197,845	4,878,223	5,668,593	4,312,923	5,449,011	3,991,305	6,803,356	4,057,637	6,118,690	5,923,929	4,068,101	6,568,479
	จีน	3,137,500	4,801,220	5,500,815	4,205,310	5,354,421	3,893,569	6,720,720	3,937,331	6,014,535	5,868,240	3,907,740	6,426,300
	เวียดนาม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2554	ทั่วโลก	4,667,651	4,070,853	6,712,955	5,459,593	3,844,881	5,619,156	6,069,708	3,651,353	7,293,479	4,911,896	5,085,354	7,262,952
	จีน	4,601,360	3,922,740	6,461,515	5,339,420	3,750,480	5,503,520	5,867,344	3,515,200	7,199,970	4,801,100	4,991,720	7,151,920
	เวียดนาม	-	54,000	108,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2555	ทั่วโลก	6,823,029	3,537,267	7,105,413	5,305,214	3,626,488	6,305,038	10,465,813	3,881,818	6,832,353	8,879,926	7,830,458	6,678,553
	จีน	6,675,232	3,468,969	6,979,900	5,213,738	3,526,600	6,022,140	10,102,682	3,776,232	6,765,940	8,662,350	7,723,350	6,583,430
	เวียดนาม	27,000	-	-	-	-	-	27,060	-	-	-	-	-
2556	ทั่วโลก	6,122,253	6,935,112	6,590,778	8,068,051	6,539,177	3,030,028	9,264,875	4,794,341	6,978,728	9,174,100	3,653,407	7,162,261
	จีน	5,958,860	6,817,200	6,433,903	7,988,952	6,316,660	2,886,750	9,030,540	4,034,640	6,809,393	9,056,140	3,451,993	6,924,818
	เวียดนาม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2557	ทั่วโลก	5,764,797	5,475,858	7,959,546	5,431,171	4,928,648	9,391,900	9,164,310	3,112,461	8,078,497	9,170,493	6,171,454	8,361,232
	จีน	5,500,370	5,324,280	7,168,540	4,665,220	4,709,690	9,204,198	9,031,830	2,993,460	7,905,200	8,999,266	6,062,640	8,129,800
	เวียดนาม	81,000	81,000	681,000	523,000	27,000	-	-	-	-	-	-	-
2558	ทั่วโลก	5,530,277	8,275,300	7,227,681	11,132,587	5,287,441	6,594,641	11,530,637	2,928,200	4,717,022	11,300,204	4,511,619	9,107,832
	จีน	5,368,432	7,697,989	6,837,651	10,942,170	5,141,879	6,344,130	11,331,280	2,698,285	4,309,590	10,654,570	4,363,020	8,827,964
	เวียดนาม	53,013	498,000	239,000	27,000	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : Trade Map (2016)

ตารางที่ 10 การประมาณค่าผลการอุปสงค์ อุปทาน พื้นที่ปลูกปาล์ม

$$\log(p) = q, m, i, q = a, p, i, G = m, p, i, \text{endog}(p, q)$$

Three-stage least-squares regression

Equation	Obs	Params	RMS E	'R-sq'	chi2	P
p	17	3	.3904663	0.8809	74.61	0.0000
q	17	3	.0460282	0.9489	198.97	0.0000
a	17	2	.1631909	0.1889	5.39	0.0614

	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]
p					
q	-.636735	.2913467	-2.20	0.028	[-1.210368 -0.063732]
m	-.0762223	.0345228	-2.27	0.023	[-0.1458663 -0.0055994]
i	1.543895	.2992282	5.16	0.000	[.9574195 2.130373]
_cons	-53.81392	4.27685	-12.59	0.001	[-62.19954 -45.428326]
q					
a	1.276815	.0964034	13.28	0.000	[1.087758 1.465872]
p	.1623856	.0550512	2.95	0.004	[.0534995 0.2712696]
f	-.1455038	.1974874	-0.74	0.461	[-0.5325719 0.2415645]
_cons	-.8948509	1.680276	-0.53	0.594	[-2.168232 0.3781303]
a					
m	-.0544264	.0155692	-3.50	0.001	[-0.0849415 -0.0239113]
pl	.2639573	.1385138	1.91	0.067	[-0.075247 0.5343383]
_cons	10.81538	.2461767	43.93	0.000	[10.33288 11.2978]

Endogenous variables: p q a

Exogenous variables: m i f m pl